

Afwijkende leervermogens

Afwijkende leervermogens

Een definitie voor het leervermogen is de mate waarin je in staat bent om nieuwe informatie op te nemen en op te slaan in je hersenen. En deze informatie vervolgens toe te passen in het dagelijks leven.

Het leervermogen wordt ingeschat door de volgende drie factoren:

- Eigen maken van kennis.
- Toepassen van kennis.
- Motivatie.

Het eigen maken van kennis is het vermogen om nieuwe feitelijke kennis op te nemen in je hersenen. De intelligentie is belangrijk voor deze factor. Intelligentie is een mentale eigenschap voor veel verschillende functies; zoals informatie opslaan in het geheugen, daar weer uit op te halen en te leren van ervaringen.

Met het toepassen van kennis wordt het daadwerkelijk toepassen van het geleerde in de dagelijkse situaties bedoeld. Je kunt dit ontwikkelen door te oefenen. Motivatie is hierbij wel van belang.

Motivatie is een belangrijk aspect van het leervermogen. Motivatie is het gevoel dat je aanzet tot het beginnen én afmaken van een taak. Als je gemotiveerd bent om ergens voor te gaan, heb je een gedrevenheid om je energie te investeren in een actie en zet je door wanneer het moeilijk wordt.

Om afwijkende leervermogens te kunnen herkennen kijken we naar de geldende norm. Hier wordt allereerst gekeken naar de intelligentie quotiënt (IQ). Omdat deze factor het beste te meten is. Het gemiddelde IQ in Nederland ligt tussen 100 en 105. Doorgaans wordt een IQ dat tussen de 85 en de 115 ligt gezien als een gemiddeld IQ.

Bij een IQ boven én onder de geldende norm spreken we van een afwijkend leervermogen. Wanneer je IQ onder de 85 ligt, spreken we van laagbegaafdheid. Bij een IQ vanaf 130 spreken we van hoogbegaafdheid. Lager of hoger dan het Nederlands gemiddelde dus.

Daarnaast zijn er andere vormen van afwijkende leervermogens zoals, afwijkende schoolse vaardigheden en taal- en spraakontwikkelingsproblematiek. Dit zijn afwijkende leervermogens, omdat je iets lastiger vindt dan de gemiddelde mens.

Hoogbegaafdheid

Hoogbegaafdheid is veel meer dan een hoge intelligentie hebben. Naast een hoge intelligentie spelen factoren als creativiteit en doorzettingsvermogen een grote rol. Met creativiteit wordt onder andere bedoeld hoe je omgaat met het oplossen van vraagstukken of problemen.

Hoogbegaafdheid wordt echter wel allereerst gemeten aan de hand van de intelligentie. Een IQ-test kan vaststellen wat je intelligentie is. Men spreekt doorgaans van hoogbegaafdheid bij een IQ vanaf 130. Dit geeft alleen geen volledig beeld.

Hoogbegaafdheid is een term die bij veel mensen het gevoel oproept dat hoogbegaafden 'betere' of 'slimmere' mensen zouden zijn. Een meer passende term is breedgetalenteerdheid; door het aantal verbindingen in het brein zijn hoogbegaafden vaak in staat om meer te kunnen dan mensen met andere vermogens.

Wanneer zij dit weten te combineren met een hogere verwerkingssnelheid zijn zij vaak ook in staat om vele malen sneller te leren en dingen eigen te maken. Niet alleen in theorie, maar vaak ook in de praktijk. Dit maakt niet dat zij betere mensen zijn, maar zorgt er wel vaak voor dat er signalen van onbegrip en jaloezie waarneembaar kunnen zijn in de leefomgeving.

Net als bij mensen met andere leervermogens zitten er voor- en nadelen aan hoogbegaafdheid. Mensen met hoogbegaafdheid zijn bijvoorbeeld vaak minder goed in het uitvoeren van lichamelijke sporten, omdat het brein sneller werkt dan het lichaam de impulsen kan verwerken en opvolgen. Daardoor komt hun lichaamstaal tijdens sporten vaker ongecoördineerd over of is er eerder sprake van motorische gestoordheid.

Een manier om hoogbegaafdheid vast te stellen is door te kijken naar de gedragskenmerken en karaktereigenschappen van hoogbegaafdheid en de mate waarin je die bezit. Dit kan worden gedaan door zowel een intelligentietest als een persoonlijkheidsonderzoek.

Kenmerken van hoogbegaafden kunnen zijn:

- Kan rusteloos en/of snel verveeld zijn.
- Kan veel en snel praten.
- Past vaak slecht binnen een groep.
- Praat met vrienden vaak over andere dingen dan andere mensen. Vindt het vervelend om over koetjes en kalfjes te praten.
- Stelt hoge eisen aan zichzelf (en aan anderen).
- Is goed in het bedenken van creatieve oplossingen.
- Kan een extreem oog voor detail hebben. (vaak verward met perfectionisme).
- Heeft een ander soort humor dan de meeste mensen. Waardoor zijn/haar humor niet altijd wordt begrepen.
- Is zeer analytisch.
- Voelt zich vaak anders dan anderen en mist het gevoel van aansluiting bij de maatschappij of bij peergroepen.

Veel mensen die hoogbegaafd zijn, leren van het geheel en vullen het met eigen kennis aan om de verdieping te vinden. Dit komt doordat ze al veel eigen kennis ontwikkeld hebben. Dit in tegenstelling tot de gebruikte methode in het onderwijs waarbij steeds kleinere stukjes leerstof worden aangeboden om het geheel te verkrijgen.

Door een gebrek aan uitdaging (het niveau ligt te laag) kun je je gaan vervelen en dat kan leiden tot een gebrek aan motivatie en zelfs tot uitval op school of werk. Hierdoor kun je als hoogbegaafde gaan onderpresteren. (bore-out i.p.v. burn-out). Hiermee wordt bedoeld dat je slechter presteert dan wat past bij je vermogen.

Onderpresteren kan ook andere oorzaken hebben zoals emotionele problemen. Hoogbegaafden kunnen een laag of verkeerd zelfbeeld krijgen of andere verstoringen in de persoonlijkheidsvorming. Dit komt doordat zij vaak het gevoel hebben zich continu aan te moeten passen aan het tempo of de beleving van anderen. Hierdoor hebben zij het idee zichzelf anders voor te moeten doen dan zij wellicht graag zouden willen.

Hoogbegaafden zijn gevoeliger voor depressiviteit, paranoïa of hebben sneller last van faalangst. Vaak wordt dit veroorzaakt door het gevoel dat zij anders zijn dan anderen in combinatie met de aanwezigheid van de grote hoeveelheid verbindingen in het brein.

Laagbegaafdheid

Het begrip laagbegaafdheid is een andere term voor iemand die minder dan gemiddeld begaafd is. Van laagbegaafdheid wordt gesproken als een persoon een IQ heeft van tussen de 70 en 85. Bij een IQ onder de 70 spreken we van een licht verstandelijke beperking (LVB).

Als je een lagere intelligentie hebt dan gemiddeld, merk je dat jouw hersenen minder snel dingen oppakken dan anderen. Het kost je meer

moeite om jezelf iets aan te leren en eigen te maken. Hierdoor kan het zijn dat je het lastig vindt om sociale contacten aan te gaan omdat je merkt dat je anderen niet begrijpt en anderen jou niet begrijpen.

Het kan zijn dat je daardoor thuis, op school of op je werk overvraagd wordt. Mensen verwachten dingen van je die jij lastig vindt of minder snel kan dan je zou willen. Je hersenen kunnen dit niet aan en kunnen hierop blokkeren. Hierdoor kan het bijvoorbeeld zijn dat je sneller ontvlambaar reageert.

Kenmerken van laagbegaafdheid kunnen zijn:

- Overbeweeglijk en impulsief gedrag.
- Moeite met concentratie.
- Snel ontvlambaar en vaker agressief.
- Negatief zelfbeeld.
- Lager normbesef; kan minder goed onderscheiden wat goed is of slecht is om te doen.
- Sneller beïnvloedbaar door anderen.
- Voorkeur aan routinematige handelingen.

Afwijkende schoolse vaardigheden

Dyslexie

Als je dyslexie hebt, heb je moeite met lezen, spellen en/of schrijven. Dit komt doordat je hersenen het moeilijk vinden om dit aan te leren en het eigen te maken zodat je dit kunt doen zonder na te denken (integreren als automatisme).

Als je dyslexie hebt, kun je moeite hebben met:

- Het verschil horen tussen klanken als M en N; P, T en K; S, F en G; EU, U en UI.
- De klanken in volgorde te zetten, zoals bij 'dorp' en 'drop' of '12' en '21'.
- De aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord).
- Het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingsregels.
- Het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes.
- Het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen.

De oorzaak van dyslexie weten we nog niet helemaal, maar wel is duidelijk dat het zich afspeelt in de hersenen. Het lijkt erop dat het hersengebied waar klanken aan schrifttekens worden gekoppeld moeilijk bereikbaar is.

De klankcodes worden daardoor onvolledig of incorrect in de hersenen verwerkt en minder goed in het geheugen opgeslagen. Het gevolg is dat je deze ook minder goed uit je geheugen kunt ophalen.

Dyscalculie

Bij mensen met dyscalculie vinden de hersenen het lastig om de basisvaardigheden van rekenen en wiskunde aan te leren, te integreren en te automatiseren. Het is net als bij dyslexie een term voor ernstige moeite bij het aanleren van bepaalde schoolse vaardigheden.

Deze moeilijkheden worden niet veroorzaakt door een gebrek aan intelligentie of te weinig onderwijs. Maar heeft te maken met de werking en ontwikkeling van jouw hersenen.

Als je dyscalculie hebt, kan het zijn dat je:

- Moeite hebt met het vergelijken van hoeveelheden.
- Het niet in één keer kunnen overzien van kleine hoeveelheden.
- Niet vlot getalrij tot 10 op kunt zeggen.
- Moeite hebt met synchroon tellen (tellen van voorwerpen door ze één voor één aan te wijzen).
- Niet snel vormen en kleuren kunt benoemen.
- Een zwakke ruimtelijke oriëntatie hebt.
- Moeite hebt met het (na)bouwen van constructies van blokken.
- Een gebrekkig richtingsgevoel hebt.
- Geen interesse hebt in puzzelen en in activiteiten met tellen.

Dyscalculie kan leiden tot extra last in het dagelijks leven. Denk bijvoorbeeld aan het niet vlot met geld kunnen omgaan bij het afrekenen van boodschappen, het niet goed kunnen gebruiken van de NS-borden met spooortijden en problemen met klokkijken.

Als alle inspanningen weinig vooruitgang en weinig succeservaringen tot gevolg hebben, kan dat zorgen voor sterke demotivatie en veel frustratie. Hierdoor kun je emotionele problemen ontwikkelen, zoals een negatief zelfbeeld, faalangst, depressiviteit of gedragsproblemen.

Taal- en spraakontwikkelingsproblemen

De meest bekende vormen van taal- en spraakproblemen zijn taalontwikkelingsstoornis (TOS), verbale ontwikkelingsdyspraxie en dysfasie.

Taalontwikkelingsproblemen (TOS)

Als je taalontwikkelingsproblemen hebt, hebben je hersenen moeite om zichzelf te ontwikkelen op het gebied van taal. Het kan dan zijn dat je het moeilijk vindt om woorden en klanken te onthouden. Je vindt het dan lastig om te spreken en de taal te begrijpen. Wellicht merk je dat jouw woordenschat kleiner is dan die van anderen.

Typische kenmerken van TOS zijn:

- Het kennen van weinig woorden.
- Vaak moeite hebben om op een woord te komen.
- Vaak hetzelfde vertellen (vaak dezelfde woorden).
- Veel fouten maken in je zinnen.
- Erg korte zinnen maken.
- Niet begrijpen wat er verteld wordt.
- Snel dichtklappen of aangeven dat je het niet weet wanneer een vraag wordt gesteld.
- Stil zijn en weinig praten.
- Lijkt niet te luisteren.
- Praat met veel denkpauses, stopwoorden en herhalingen.
- Driftig worden wanneer je niet begrepen wordt of als je zelf iets niet begrijpt.

Het kan zijn dat je jezelf niet begrepen voelt en daar erg onzeker van wordt. Dit gevoel kan je frustreren waardoor je het wellicht fijn vindt om zo min mogelijk met anderen te communiceren of misschien merk je dat je juist agressiever bent.

Verbale ontwikkelingsdyspraxie

Dyspraxie is een probleem van de hersenen bij het correct verwerken van informatie. Dit leidt tot moeilijkheden bij de motoriek en motorische vaardigheden. Dyspraxie draait om het woord 'praxis' wat handeling of uitvoering betekent. Een motorische handeling wordt moeizaam geleerd en het geleerde wordt geen automatisme.

Vaak gaat dyspraxie samen met problemen betreffende spraak, taal, waarnemen, denken en gevoelige tastzin. Als je merkt dat dyspraxie je spraakontwikkeling belemmert, dan spreken we van een verbale ontwikkelingsdyspraxie.

Dysfasie

Dit zijn ontwikkelingsproblemen waarbij je meer begrijpt van wat anderen zeggen dan dat je zelf kan verwoorden. Je vindt het lastig om woorden en zinnen te vormen, zonder dat jouw denkvermogen is aangetast. In Nederland wordt vaak gesproken van een (specifieke) taal (ontwikkelings)stoornis (S-TOS).

Typische kenmerken van een dysfasische ontwikkeling zijn:

- Je begrijpt anderen wel, maar praat zelf weinig of slecht. Je moet vaak zoeken naar de juiste woorden en zegt dan net iets anders dan dat je bedoelt.
- Het uitdrukken van gedachten en gevoelens gaat moeizaam.
- Een duidelijk verhaal vertellen is lastig. Je springt van het ene onderwerp ineens over op het andere onderwerp.
- Een gesprek met een ander voeren of rechtstreekse vragen beantwoorden vind je moeilijk.
- Het kan zijn dat je ook problemen ervaart met bewegen.
- Een kind met dyspraxie lijkt vooral onhandig, het lopen gaat moeizaam en ze vallen veel. Een bal gooien of vangen, fietsen, zwemmen en skaten lijkt moeite te kosten.
- Volgorde en planning geven problemen. Tandens poetsen, aankleden, tas inpakken maar ook tafels leren in de goede volgorde.
- Gevoelige tastzin: kleding kriebelt of zit niet prettig, aanraking is niet fijn en bijvoorbeeld haar kammen is hierdoor moeilijker.

Jouw route naar verandering